

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فناوری آموزشی

و

پیشرفت تحصیلی

سرشناسه	: رزاقی، محمد، Razaghi, Mohammad. 1365/09/20، نویسنده، کارشناسی
	ارشد مدیریت آموزشی، ۰۹۱۷۳۸۲۵۴۶۸
عنوان و نام پدیدآور	: فنآوری آموزشی و پیشرفت تحصیلی / محمد رزاقی.
مشخصات نشر	: شیراز: گنج علم، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۳ص.
شابک	: ۱۹۰۰۰۰ ریال 978-622-6085-07-6
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۱۱۷]-۱۳۱.
موضوع	: آموزش به کمک کامپیوتر
موضوع	: Computer-assisted instruction
موضوع	: تکنولوژی آموزشی
موضوع	: Educational technology
موضوع	: پیشرفت تحصیلی
موضوع	: (Promotion (School
رده بندی کنگره	: LB۱۰۲۸/۱۳۹۷۵/۸ف۴ر/
رده بندی دیویی	: ۳۳۴/۳۷۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۱۸۴۲۷۶

فناوری آموزشی

و

پیشرفت تحصیلی

محمد رزاقی

نام کتاب: ..... فناوری آموزشی و پیشرفت تحصیلی
ناشر: ..... گنج علم
چاپ اول: ..... بهار ۱۳۹۷
ویراستار: ..... سعید طاووسی
صفحه آرا: ..... گلنوش بروسان
طراح جلد: ..... مریم مظفری
شمارگان: ..... ۱۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۸۵-۰۷-۶
ISBN: 978-622-6085-07-6
قیمت: ..... ۱۹۰۰۰ تومان

آدرس: شیراز- پارامونت، ابتدای خ قصر دشت، کوچه ۱، پلاک ۱
انتشارات گنج علم

تلفن: ۰۷۱۳۲۳۰۴۰۱۷

آدرس سایت: www.gpub.ir

ایمیل: Ganjelpub@gmail.com

«کلیه ی حقوق چاپ و نشر محفوظ و متعلق به ناشر است.»

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هر کسی تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف (ناشر) نشر یا بخش و عرضه کند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست فصول و مندرجات آنها

۱	سخن آغازین
	فصل نخست
۹	یادگیری، پیشرفت تحصیلی و شاخص‌های آن
۹	مفهوم یادگیری
۱۱	نقش آموزش و پرورش در یادگیری
۱۸	یادگیری از دید رفتارگرایان
۱۹	نظریه‌ی یادگیری ساختن‌گرا
۲۰	اصول مهم نظریه‌های یادگیری
۲۱	اثرات نظریه‌های یادگیری در آموزش و پرورش دانش‌آموزان:
۲۱	طبقه‌بندی حیطه‌های یادگیری
۲۶	معیارهای ارزشیابی
۲۶	حیطه عاطفی
۳۱	تحول در یادگیری دانش‌آموز و معلم
۳۳	نقش حافظه در یادگیری
۳۴	یادگیری در حد تسلط
۳۷	یادگیری الکترونیکی
۴۰	پیشرفت تحصیلی
۴۳	تعاریف پیشرفت تحصیلی
۴۴	معیارهای پیشرفت تحصیلی
۴۶	عوامل مهم تأثیرگذار بر پیشرفت تحصیلی
۵۱	عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان
۵۲	خانواده و پیشرفت تحصیلی
۵۳	ارزش‌ها و انتظارات والدین و پیشرفت تحصیلی
۵۴	شرایط اجتماعی و اقتصادی و پیشرفت تحصیلی
۵۴	سطح تحصیلات والدین و پیشرفت تحصیلی
۵۵	مدرسه و پیشرفت تحصیلی
۵۶	انتظارات معلم و پیشرفت تحصیلی
۵۶	نمره و ارزشیابی و پیشرفت تحصیلی

فصل دوم

تکنولوژی آموزشی و ابعاد آن

- ۵۹
۶۰ سیر کلی تکنولوژی آموزشی
۶۱ دوران ماقبل تکنولوژی آموزشی
۶۱ دوران اول تکنولوژی آموزشی
۶۲ دوران دوم تکنولوژی آموزشی
۶۲ دوران سوم تکنولوژی آموزشی
۶۳ دوران جدید تکنولوژی آموزشی
۶۴ محاسن تابلو گچی
۶۴ محدودیت های تابلو گچی
۶۴ تابلوهای الکتریکی
۶۵ محاسن تابلو گچی
۶۵ محدودیت های تابلو گچی
۶۵ تابلوهای الکتریکی
۶۶ رسانه های آموزشی نورتاب متحرک
۶۷ منابع انسانی و موقعیت ها
۶۸ ضرورت تکنولوژی آموزشی
۶۹ کارایی تکنولوژی در تعلیم و تربیت و آموزش
۷۱ تحولات تکنولوژی آموزشی در ادوار تاریخی(قبل از ۱۹۰۰)
۷۲ تحولات تکنولوژی آموزشی بعد از ۱۹۰۰
۷۳ تاریخچه‌ی تحول تکنولوژی آموزشی در ایران
۷۶ رسانه‌های آموزشی و انواع آن

فصل سوم

نقش فناوری در آموزش

- ۸۱
۸۳ نقش تکنولوژی در یادگیری
۸۵ نقش فناوری در تسهیل یادگیری
۸۶ نقش حواس در یادگیری و ارتباط آن با تکنولوژی
۸۶ فعال ساختن شاگردان در جریان یادگیری
۸۷ تأثیرات رسانه بر روی یادگیری شاگردان

۹۰	فرایند ارتباط چگونه اتفاق می‌افتد
۹۴	جایگاه رسانه آموزشی در مدل ارتباطی کجاست؟
۹۵	جایگاه رسانه و فناوری در آموزش و یادگیری
۹۸	مراحل استفاده از رسانه‌های آموزشی
۹۹	ویژگیهای یک رسانه‌ی آموزشی مناسب
۱۰۱	شرایط استفاده از یک رسانه‌ی آموزشی مناسب
۱۰۲	انتخاب رسانه‌های آموزشی
۱۰۴	طبقه بندی رسانه‌های آموزشی
۱۰۸	نظریه‌ی ادراک دیداری
۱۱۳	کلام آخر
۱۱۷	منابع و مأخذ

سخن آغازین

در دنیای کنونی تغییرات شتابنده در علوم برنامه ریزان را به این فکر انداخته است که چگونه می توان یادگیری را فراتر از دوره های رسمی آموزشی برد. برای این امر از طرف متخصصان امر تعلیم و تربیت راهکارهای گوناگونی در امر آموزش از قبیل آموزش مهارتهایی در دوران تحصیلات رسمی، افزایش انگیزه آنها در راستای امر یادگیری، دوره های آموزشی ضمن خدمت و استفاده از فن آوری اطلاعات و ارتباطات بیان شده است (زین^۱، ۲۰۰۴).

اگر فراگیران در یادگیری درگیر باشد، و هر چه بیشتر حواس یادگیرنده در کسب اطلاعات به کار گرفته شود بهتر می آموزند. بنابراین اگر فن آوری در اختیار یادگیرندگان قرار گیرد، می تواند به بهبود کیفیت و جذابیت آموزش کمک کرده و در امر تدریس مؤثر باشد.

در این صورت دوام یادگیری فراگیران توسعه یافته و قدرت جذب مطالب با توجه به سبک های مختلف یادگیری دانش آموزان به شکل مطلوبی افزایش می یابد.

---

^۱ - Zain

بیش از پنجاه سال است که محققان آموزشی یادآوری می‌کنند که اگر افراد در امر یادگیری خود درگیر باشند بهتر می‌آموزند و هر چه بیشتر حواس یادگیرنده در کسب اطلاعات به کار گرفته شود، یعنی کل فرد درگیر باشد، میزان یادگیری نیز افزایش می‌یابد، بنابراین اگر فناوری‌های رسانه‌ای تجارب صحیح و تعاملی چند حسی را در اختیار یادگیرندگان قرار دهند، می‌توانند به معلمان در بهبود کیفیت و گیرایی و جذابیت آموزش کمک کرده و در امر تدریس نیز لازم و ضروری می‌باشند (ذوفن، ۱۳۸۳).

یک از ابعاد زندگی که نگاه کنیم حضور تکنولوژی را می‌بینیم. انواع رسانه‌های دیداری و شنیداری، سخت افزارها و نرم افزارها با محتوای آموزشی جای خود را به شکلی مناسب در نظام آموزشی باز کرده و در کنار مریبان تربیتی قدم برمی‌دارند.

فراگیرانی که در خانه و محیط‌های خارج از مدرسه با رایانه و انواع چندرسانه‌ای سر و کار دارند و نمی‌توانند زمان طولانی تنها به صحبت‌های معلم توجه کنند. تکنولوژی آموزشی به کمک مریبان آمده که بتواند به طرق مختلف آنها را در آموزش یاری دهد.

برخی گرایش‌های مهم وجود دارند که چهره تعلیم و تربیت را ده تا بیست سال آینده تغییر خواهند داد که بعضی از آنها به حضور تکنولوژی در آموزش اشاره دارد و از آنها می‌توان ضرورت کاربرد تکنولوژی آموزشی را دریافت (احدیان، ۱۳۷۸). امروزه گسترش استفاده از آموزش‌های الکترونیکی و استفاده از رسانه در آموزش، یکی از راه‌های برون رفت از آموزش سنتی به سمت آموزش مدرن است و همین عامل هر روز بر نیاز گسترده مراکز آموزشی به استفاده از رسانه آموزشی می‌افزاید.

استفاده از رسانه فقط به آموزش ختم نمی‌شود، بلکه مراکز تجاری، مؤسسات، شرکت‌ها نیز یکی از راههای معرفی محصولات خود را، به کارگیری رسانه به سبب جذابیت و نفوذ پذیری گسترده آن می‌دانند.

امروزه، همراه با پیدایش فن آوری‌هایی که قدرت و قابلیت آنها هر لحظه افزایش می‌یابد، محیطهای یادگیری نیز با قدرت بی‌سابقه ای پایدار می‌شوند.

در این نظام‌ها و محیطهای یادگیری باز، وسایل الکترونیکی و منابعی فراهم می‌شوند، تا شاگرد به کمک آنها و تلاش خود بتواند موقعیت مشکل خود را دریابد. در چنین محیطهایی فرد از قبل مشخص می‌کند که چه چیز را یاد بگیرد و از چه منابعی استفاده کند (ونگلیسکی^۱، ۱۹۹۸).

در زمینه‌ی اهمیت مواد و رسانه‌های آموزشی در فرآیند آموزش و یادگیری دانش آموزان، تحقیقات فراوانی انجام گرفته است و به مفید و مؤثر بودن این گونه رسانه‌ها تاکید شده است. با ارائه‌ی مواد و رسانه جدید آموزشی تحقیقاتی نیز بر کارآمد بودن آنها صورت گرفته است.

این تحقیقات بلافاصله پس از اختراع و تولید و ساخته شدن رسانه‌های مورد نظر و به کارگیری آنها در محیطهای آموزشی شکل گرفت و در آن نقش رسانه‌های جدید آموزشی با آموزشهای سنتی مورد مقایسه قرار می‌گرفت، به گونه‌ای که در بعضی از این تحقیقات تفاوت معناداری بین آموزش با استفاده از این رسانه‌های جدید آموزشی با روشهای سنتی و معمول، نشان داده شده است (فردانش ۱۳۷۲، ص ۲۱).

امروزه گسترش استفاده از آموزشهای الکترونیکی و استفاده از رسانه در آموزش، یکی از راههای برون رفت از آموزش سنتی به سمت آموزش مدرن است و همین عامل هر روز بر نیاز گسترده مراکز آموزشی به استفاده از رسانه آموزشی می‌افزاید.

استفاده از رسانه فقط به آموزش ختم نمی‌شود، بلکه مراکز تجاری، مؤسسات، شرکت‌ها نیز یکی از راههای معرفی محصولات خود را، به کارگیری رسانه به سبب جذابیت و نفوذ پذیری گسترده آن می‌دانند.

امروزه، همراه با پیدایش فن‌آوری‌هایی که قدرت و قابلیت آنها هر لحظه افزایش می‌یابد، محیطهای یادگیری نیز با قدرت بی‌سابقه‌ای پایدار می‌شوند. در این نظام‌ها و محیطهای یادگیری باز، وسایل الکترونیکی و منابعی خاصی فراهم می‌شوند، تا شاگرد به کمک آنها و تلاش خود بتواند موقعیت مشکل خود را دریابد. در چنین محیطهایی فرد از قبل مشخص می‌کند که چه چیز را یاد بگیرد و از چه منابعی استفاده کند (یادگارزاده، ۱۳۸۱).

در دهه‌ی اخیر رویکردهای سنتی یادگیری با ظهور فن‌آوری‌های نوین نظیر چندرسانه، فرا رسانه و ارتباطات از راه دستخوش تغییرات اساسی شده است (گریسون و آندرسون^۱، ۱۳۸۴).

در زمینه اهمیت مواد و رسانه‌های آموزشی در فرآیند آموزش و یادگیری دانش‌آموزان، تحقیقات فراوانی انجام گرفته است و به موثر بودن این گونه رسانه‌ها تأکید شده است. با ارائه مواد و رسانه جدید آموزشی تحقیقاتی نیز بر کارآمد بودن آنها صورت گرفته است. این تحقیقات بلافاصله پس از اختراع و تولید و ساخته شدن رسانه‌های مورد نظر و به کارگیری آنها در محیطهای آموزشی شکل گرفت و در آن نقش رسانه‌های جدید آموزشی با آموزشهای سنتی مورد مقایسه قرار می‌گرفت، به گونه‌ای که در بعضی از این تحقیقات تفاوت معنی‌داری بین آموزش با استفاده از این رسانه‌های جدید آموزشی با روشهای سنتی و معمول، نشان داده شده است (فردانش و همکاران، ۱۳۸۲، ص ۲۱).

---

¹ - Garrison and Anderson